

UVOD V PRAVO

Tujke v uvodu v pravo:

LEGES IMPERFECT – nepopolni predpisi

V pravnem redu obstajajo pravila, ki hočejo veljati kot obvezni pravni predpisi, a je izostala določitev sankcije za primer njihovega neupoštevanja. To so nepopolni predpisi!

IUS DISPOSITIVUM – dispozitivne ali dovoljujoče norme

Pri teh normah zakonodajalec ni več tako strog, določa, da je določeno dejanje potrebno storiti na predpisan način razen če se stranki ne dogovorita drugače. Tipično področje teh norm je pogodbeno pravo.

IUS COGENS – kongentne ali kategorične norme

Tipično področje teh norm je kazensko pravo. Pri teh normah ne moremo spreminjati vsebine (tako kot piše tako velja), so strogo obvezne. Poznamo tri oblike kongentnih norm:

- Zapovedujoče, ki jih spoznamo po tem, da nekaj zapovedujejo, to so dolžnosti kot je na primer plačilo davka, pričanje na sodišču...
- Prepovedujoče, to so vse norme v kazenskem pravu in vse, ki nekaj po zakonu prepovedujejo.
- Pooblaščaajoče, nas pooblaščaajo k nekem dejanju, katerega lahko storimo ali ne (npr. Pravica upnika-banke terjati dolg do dolžnika).

LEX CONTRACTUS – konvencionalne – pogodbene oz. dogovorne norme

To so norme določene z dogovorom prizadetih. Norme prepuščajo osebam, ki sklepajo dogovor in same določajo pogoje pravnega posla.

DOLUS – prevara, ukana

To je naklepni oz. dolozen delikt. Kadar se zavedamo kakšne posledice lahko nastopijo zaradi nekega ravnanja, vendar to ravnanje nadaljujemo (umor). Elementa naklepa sta zavest in volja.

CULPA – krivda, pogršek

To je malomarnost oz. kulpozni delikt, sem sodita: Zavestna malomarnost (če se zavedamo, da lahko zaradi nekega dejanja nastane prepovedana posledica, pa mislimo da ne bo nastala. Nezavestna malomarnost (kadar se ne zavedamo, da lahko nastane prepovedana posledica pa bi se po okoliščinah in po svojih osebnih lastnostih teaga moral zavedati).

IGNORANTIA IURIS NOCET – nepoznavanje prava lahko škoduje!

INTER VIVOS – med živimi (sodi med neoblastne pravne akte)

To so neoblastni pravni akti, ki se izvajajo med živimi osebki. Sem sodijo vse pogodbe razen darilnih pogodb kjer so dopuščene in izjave, ki nočejo ustaviti pravne posedice za časa življenja osebe, ki jih je dala.

MORTIS CAUSA – za primer smrti

To so neoblastin pravni akti, ki se izvajajo oz. rešujejo po smrti osebe. Sem sodijo oporoke, s katerimi zapuščajo neki osebi posamezno stvar ali vsoto denarja iz svoje zapuščine.

VACATIO LEGIS – uveljavitev zakona

To je rok, ki preteče od objave do trenutka, ko splošni pravni akt začne veljati (to je pravilo 15 dni po objavi; od objave do uveljavitve zakona mora preteči 15 dni).

LEX POSTERIOR DEROGAT LEGI PRIORI – poznejši zakon razveljavi prejšnjega (razmerja med zakoni).

LEX SPECIALIS DEROGAT LEGI GENERALI – specialnejši zakon razveljavi splošnega (razmerje med zakoni).

NUMERUS CLAUSUS – načelo omejenega števila pravnih oseb.

UNIVERSITAS BONORUM – ustanove, zavodi.

UNIVERSITAS PERSONARIUM – kooperacije
To so združenja oseb, občanov (društva, zadruga, država, občine).

CIVIS – državljan

ZOON POLITIKON – družbeno bitje (Aristotel).

POLIS – mesto, država v starem veku (grško)

CIVITAS (RES PUBLICA) – država (rimsko)

REGNUM – kraljestvo, država v sr. Veku

MUTATIS MUTANDIS – s potrebnimi spremembami

SUI GENERIS – svoja vrsta, drugačen, posebe, svojevrsten.

DE FACTO – dejansko, v resnici.

DE IURE – pravno, po zakonu.

CINDITIO SINE QUA NON . nujen, neogiben, prvi pogoj.

CONSENSUS (KONSENZ) – soglasje oz pisno dovoljenje.

NULLA POENA SINE LEGE – nobene kazni brez zakona (vsaka kazen mora imeti zakonsko podlago).

JUSTICA (JUSTITIA) – pravičnost

QUIS CUSTODIET CUSTODES – kdo bo nadziral varuhe pravnega reda.

ANTROPOGENEZA – biološki in sociološki proces učlovečenja; socialno učlovečenje.

ANTROPOLOGIJA – znanost o človeku.

UNIFIKACIJA – poenotenje, izenačenje zakonov, predpisov,... zedinjenje.

DEKLARACIJA – razglas in kriteriji, po katerih lahko razglasimo državo za pravno državo.

PROTEKTORAT – varstvo močnejše države nad šibkejšo; oblika politične neodvisnosti.

KODIFIKACIJA – uzakonitev.

DOMINANTEN – vladajoč, vodilen.

RADIKALNO – temeljito.

PROMULGIRAN – razglašen.

TRANSMISIJA – prenos.

ATRIBUT – lastnost.

DEPOZITAR – hranitelj.

DEPONENT – položnik.

